

РЕЦЕНЗИЯ

от д.с.н. Дияна Лилова Светлева – професор в катедра "Генетика и селекция", Аграрен университет - Пловдив

на материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „ПРОФЕСОР” в Института по полски култури – гр. Чирпан

по област на висше образование: **6. Аграрни науки и ветеринарна медицина**; професионално направление: **6.1. Растениевъдство**; научна специалност: **“Селекция и семепроизводство на културните растения” (шифър 04.01.05)**

1. Общо представяне на получените материали.

В конкурса за „професор”, обявен в Държавен вестник, бр. 34 от 20.04.2018 год. и на интернет-страницата на ССА и Института по полски култури – гр. Чирпан за нуждите на института, като **единствен кандидат** участва **доц. д-р Виолета Златева Божанова** от Научния отдел „Селекция и технология на твърдата пшеница” към посочения институт.

Със заповед № НП-07-34 от 02.07.2018 г. на Председателя на ССА съм определена за член на научното жури.

Представеният от доц. д-р **Виолета Божанова** много пълен и добре подреден комплект с материали, на хартиен и електронен носител, е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ССА и включва следните документи: заявление до Директора за допускане до участие в конкурса; диплома за образователната и научна степен „доктор” - копие; свидетелство за академична длъжност „доцент” - копие; творческа автобиография; Списък на научните публикации за целия трудов стаж; Списък на научните публикации за участие в конкурс за избор на академична длъжност „професор”; Копие на научните публикации за участие в конкурс за избор на академична длъжност „професор”; Резюмета на научните публикации за участие в конкурс за избор на академична длъжност „професор”; Авторска справка за теоретичните и научно-приложните приноси на трудовете; Справка за цитиранията; Справка за участие в научно-изследователски проекти, творчески изяви, изобретения, научно-приложни разработки, преподавателска дейност; Копия от свидетелства за научен продукт и заявление за издаване на сертификат за сорт твърда пшеница; Разделителни протоколи; Цитирания - доказателствен материал; Копия от свидетелства, дипломи, грамоти и ръководство на докторанти; Копие от заповед за заемане на академична длъжност „доцент”; Копие от обявата в държавен вестник, документ (удостоверение) за трудов стаж; документи за учебна работа; документи за научноизследователска дейност и копия на научните публикации.

Кандидатът доц. д-р Виолета Божанова е приложила общо 61 научни труда, от които научни статии са 56 броя; 5 доклада от национални и международни форуми и 3 технологии. Приложени са и 2 броя научно-популярни статии, които не подлежат на рецензиране.

2. Кратки биографични данни на кандидата.

Доц. д-р Виолета Златева Божанова е родена на 07.04.1960 год. в гр. Айтос.

През 1978 год. завършва средното си образование в ПГ “Г.С. Раковски” – гр. Бургас, а през 1983 год. висшето си образование във ВСИ – гр. Пловдив със специалност “Агрономство - полеводство”.

От 01.04.1984 год. е назначена като Научен сътрудник със специалност "Растителни биотехнологии" към Института по ечемик - гр. Карнобат, а от 1995 г. досега работи в Института по полски култури – гр. Чирпан.

От 1997 год. е зачислена на свободна аспирантура във ВСИ – гр. Пловдив, към катедра "Генетика и селекция" и през 1999 год. защитава своята дисертация на тема: "Андрогенезис *in vitro* при ечемик".

За повишаване на своята квалификация доц. д-р Божанова е провела редица краткосрочни и дългосрочни специализации, свързани с растителните биотехнологии, молекулните маркери и селекцията при житните култури в различни институти в Германия.

През 1989 год. е получила сертификат от Международната атомна агенция във Виена, Австрия за проведено краткосрочно обучение в областта на селекцията и генетиката.

Своите квалификация по немски език е подобрила чрез участието в два курса, за което има издадени документи.

Доц. Божанова в своята кариера извършва голяма административна и организационна дейност. От 2009 год. досега е Ръководител на отдел "Твърда пшеница" към Института по полски култури – гр. Чирпан, а от 2011 г. досега е Зам. Директор по науката. Била е Главен научен секретар на ССА през периода 2015-2017 год.

Членува и участва в експертни и научни съвети. Била е или в момента е член на: СУБ; НС – ИПТП – гр. Чирпан; Редакционната колегия на Научните трудове на НЦАН; ЕС към ССА; Председател на ЕС към ССА – София; Комисията по научна етика, като орган на УС на ССА; Експертния съвет по иновации към Фондация "Приложни изследвания и комуникации".

Многократно е избирана за рецензент на научни статии, публикувани в международните научни списания: Plant Cell and Tissue Culture - Springer Verlag; Plant Breeding - Blackwell Verlag; Turkish Journal of Agricultural and Natural Sciences; Emirates Journal of Food and Agriculture и други.

Била е рецензент на проекти, участващи в конкурси на Фонд Научни Изследвания – МОН, както и рецензент на международни научни програми: SEE-ERA.NET на FP 7 и DAAD – German Academic Exchange Service.

Има общ трудов стаж 27 год., от които приблизително 25 години са по научната специалност.

Владее писмено и говоримо много добре немски, както и на добро ниво - руски и английски език.

3. Обща характеристика на дейността на кандидата.

Оценка на учебно-педагогическата дейност

Кандидатът за заемане на академичната длъжност „професор“ доц. д-р Виолета Божанова има преподавателска дейност със студентите в ОКС „магистър“ в редовна и задочна форма на обучение към Аграрния факултет на Тракийския университет. За периода 2009 – 2018 год. е била хонорувана преподавател по учебната дисциплина "Нови методи в производството на посевен и посадъчен материал" за специалност "Агрономство". През 10 годишния период доц. Божанова е извела общо 150 часа (ежегодно по 6 учебни часа лекции и 9 часа практически занятия). Тя е разработила програмата за обучение на студентите по тази дисциплина.

Посоченото е отразено в издадената "Служебна бележка" от декана на Аграрния факултет.

Отзивите на студентите и колегите от Тракийския университет за качеството

на изведените занятия са много добри.

Педагогическата дейност на доц. Божанова е насочена също така към обучението на 3 докторанти, от които един е защитил, един е отчислен с право на защита и един е зачислен в свободна докторантура.

Всичко това показва, че кандидатът за академична длъжност „професор“ - доц. д-р Виолета Божанова има достатъчно добре развита преподавателска работа и е подготвила млади хора, на които е предала своя опит.

Оценка на научната и научно-приложна дейност на кандидата

Кандидатът за академичната длъжност „професор“ - доц. д-р Божанова има ясно очертан профил на научни изследвания, който съответства напълно на научната специалност „Селекция и семепроизводство на културните растения“, по която е обявен конкурса.

Научните ѝ интереси и разработки са в областта на растителната селекция, биотехнологиите, растителните генетични ресурси и физиологични прояви при твърдата пшеница. По-малък брой изследвания са проведени с памук и някои етерично-маслени култури.

Научните ѝ изследвания са в следните основни направления:

- ❖ Разработване на протоколи за регенерация на растения при *in vitro* условия с цел обогатяване на генетичното разнообразие, съкращаване на селекционния процес при твърда пшеница и памук, както и протоколи за клонално микроразмножаване с цел получаване на автентичен и обезвирусен посадъчен материал от някои етерично-маслени култури;

- ❖ Разработване и прилагане на косвени физиологични методи за оценка на селекционните материали по отношение на толерантност към абиотични стресови въздействия и високодобивност;

- ❖ Проучване и характеризирание на растителни генетични ресурси, като изходен материал за включване в селекционни програми за подобряване на твърдата пшеница;

- ❖ Използване на методите на отдалечената хибридизация, тъканните култури и молекулните маркери за обогатяване на генетичното разнообразие по важни агрономически признаци чрез получаване на хибридни растения и тяхното характеризирание на фенотипно, цитологично и молекулно ниво;

- ❖ Селекционно-генетични изследвания за установяване на наследяването на важни признаци, свързани с устойчивостта на абиотични стресови въздействия и корелационни зависимости между важни групи признаци с цел създаване на селекционни стратегии за подобряването им. Проучвания върху механизмите на толерантност към осмотичен стрес на фенотипно, генотипно и молекулно ниво;

- ❖ Изследвания във връзка с установяване на разнообразието и взаимовръзките между агрономически и качествени показатели с цел разработване на подходяща селекционна стратегия за подобряване на качеството на зърното;

- ❖ Изследвания във връзка с биологичното земеделие (включително и биодинамично земеделие, избор на подходящи сортове и агротехнически практики.

Доц. д-р Божанова е представила списък с 91 научни статии, от които 3 броя за придобиване на ОНС „Доктор“, 27 броя за получаване на академичната длъжност „доцент“ и 61 броя за участие в настоящия конкурс.

В настоящия конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“, кандидатът доц. д-р Виолета Божанова се представя с 66 публикации, 2 технологии и една методология.

Научните трудове, които подлежат на рецензиране са общо 62 броя (като се изключат двете резюмета на постерите под № 55 и 56, както и двете научно-популярни статии), се групират по следния начин:

➤ Публикации в реферирани списания с импакт фактор (IF)	5 броя;
➤ Публикации в реферирани списания без импакт фактор (IF)	32 броя;
➤ Доклади, публикувани в сборници от международни научни форуми	14 броя;
➤ Доклади, публикувани в сборници от национални научни форуми	3 броя;
➤ Изнесени доклади на международни и национални научни и други форуми	5 броя;
➤ Технологии и методология	3 броя;
➤ Постери от участия в международни научни конференции, публикувани в интернет като резюмета	2 броя;
➤ Научно-популярни статии	2 броя.

Въпреки, че двете резюмета на постерите под № 55 и 56, както и двете научно-популярни статии не се подлагат на рецензиране те имат своето важно научно и практическо значение и могат да се използват като информация от други автори.

Две от статиите и едната технология са под печат, но със служебни бележки е удостоверено, че са приети за отпечатване.

От публикуваните научни трудове 25 броя (37,88 %) са на английски език и 41 броя (62,12 %) – на български език.

Шест от научните статии са публикувани с участието на учени от други страни, което показва нейните умения за осъществяване на ползотворни международни контакти.

Статиите на доц. д-р Божанова са публикувани в следните български и международни издания:

● Пет броя са в списанията с импакт фактор Theoretical and Applied Genetics (IF 4.132); Comptes rendus de l'Académie bulgare des Sciences (IF 0.251); Biotechnology & Biotechnological Equipment (IF 0.379) и Bulgarian Journal of Agricultural Science (IF 0.136);

● Една е публикувана в Турското списание - Turkish Journal of Agricultural and Natural Sciences;

● Двадесет и две са публикувани в българските списания: Genetics and Breeding, Agricultural sciences, Ecologie and Future, Field Crops Studies, Science and Technologies, Agriculture and Food, Scientific works, Растениевъдни науки и Селскостопанска наука;

● Пет са отпечатани в Научните трудове на Аграрен университет – Пловдив и Научните трудове на Института по земеделие – гр. Карнобат.

Всички те са в областта на селекцията и семенпроизводството. Съобщават важни данни в тази област и са предмет на настоящия конкурс.

Общият импакт фактор на доц. д-р Божанова е 5,277.

Доц. д-р Виолета Божанова, по изискванията на Правилника на ССА за приложение на ЗРАСРБ, е представила много надлежно съставени разделителни протоколи за участието на авторите в представените за конкурса научни трудове.

Общият брой на съавторите на доц. Виолета Божанова е сравнително голям: 61 български и 20 чуждестранни автори. Този показател е още едно свидетелство за качествата на кандидата да работи в екип от изследователи, както и за значимостта на нейните разработки, които представляват интерес и за чуждестранни учени.

Особено важно постижение на доц. Божанова като селекционер е създаденият нов сорт твърда пшеница "Хеликс", който е одобрен от експертната комисия на ИАСАС през 2017 год. (сертификат от Патентно ведомство Рег. № 11138 P2).

Други важни, от практическа гледна точка, постижения са разработените и отпечатани две технологии ("Технология за семепроизводство на твърда пшеница, приета през 2017 год. - Свидетелство на ССА № 33/20.11.2017 год. и Технология за производство на твърда пшеница, приета през 2017 г. - Свидетелство на ССА № 34/20.11.2017 год.), както и разработената Методология по проект No 2014-1-BG01-KA202-001570, по програмата Erasmus (Methodology for sustainable einkorn production in Bulgaria, - "Agro-technological training methodology based on organic farming – Einkorn- Ancient Innovation II).

Изключително съм удовлетворена от тези научни трудове, защото те могат да бъдат използвани като основни ръководства от всички селекционери и фермери, които работят с твърдата пшеница и лимаца, две важни житни култури.

Методологията особено е направена изключително луксозно и много добре онагледена, което е от голямо значение за възприемане на включената научна информация в нея. Имайки предвид през последните години какво голямо значение се обръща на лимаца във връзка със здравословното хранене на населението считам, че тя ще бъде като настолна книга за много селскостопански производители на тази култура.

Много добро впечатление прави активността на кандидата в настоящия конкурс по отношение на разпространението и популяризирането на получените научни резултати. След нейното първо хабилиотиране през 2003 год., доц. д-р Божанова е взела участие с постери и доклади, в 2 международни конференции в Италия, 1 конгрес в Одрин, Турция и 4 национални научни форуми. Това е добър атестат за нейното израстване като учен.

Приноси (научни, научно-приложни) и цитирания

На базата на формулираните 26 приноса, съдържащи се в научните трудове на кандидата се установява, че те имат научно-теоретичен и научно-приложен характер.

Научно-теоретичните приноси са включени в 7 основни групи:

➤ **Създаване на генетично разнообразие и съкращаване на селекционния процес чрез регенерация на растения в *in vitro* условия.**

В това направление е работено с незрели съцветия от твърда пшеница. По пътя на соматонално вариране и генетична трансформация са оптимизирани основни фактори, влияещи върху регенерацията на растенията (Публикации 43 и 53). Чрез получаване на хаплоидни растения са оптимизирани основни фактори, влияещи върху ефективността на: микроспорова култура при твърда пшеница и на антерна култура при памук, което може да доведе до съкращаване цикъла на селекционния процес (Публикации 31 и 3). Чрез клонално микроразмножаване на култивирана шипка и бяла маслодайна роза са изследвани основни фактори, от които зависи мултиплицирането на растенията при *in vitro* условия (Публикации 36 и 37).

➤ **Разработване и прилагане на косвени физиологични методи за оценка на селекционните материали относно тяхната толерантност към абиотични стресови въздействия и високодобивност.**

Проведени са сравнителни експерименти за откриване на косвен физиологичен метод за оценка на селекционните материали по тяхната студоустойчивост. Получена е информация за студоустойчивостта на голям брой сортове, селекционни линии и генетични ресурси от родствени и отдалечени видове. Отбрани са генотипове с повишена студоустойчивост (Публикации 1, 2, 5, 8, 16, 18, 40). Получена е информация за сухоустойчивостта на голям брой сортове и селекционни линии твърда пшеница, ечемик, памук и генетични ресурси от родствени и отдалечени видове на твърдата пшеница. Отбрани са генотипове с повишена сухоустойчивост (Публикации 2, 4, 5, 10, 15, 16, 18, 38, 41, 52). С цел интегриране на физиологичен подход в селекционната програма по твърда пшеница за индиректен отбор на високодобивни генотипове, са инициирани изследвания във връзка с адаптиране на някои параметри на хлорофилната флуорисценция. Установено е генотипно вариране по отношение на всички изследвани параметри, демонстриращо различията в капацитета на изследваните генотипове да абсорбират и използват светлината. Получените първоначални резултати ще улеснят по-нататъшните изследвания във връзка с прилагане на морфо-физиологичен подход за бърз скрининг на високодобивни генотипове (Публикация 19).

➤ **Проучване и характеризиране на растителни генетични ресурси, като изходен материал за включване в селекционна програма за обогатяване на генетичното разнообразие и селекционното подобряване на твърдата пшеница.**

Образци от голям брой видове с различна пloidност от родовете *Aegilops* и *Triticum* са оценени по показатели, свързани с добива, качеството на зърното и устойчивостта към биотични и абиотични стресови въздействия. Идентифицирани са перспективни генотипове, които могат да послужат за обогатяване на генетичното разнообразие и са включени в програмата по отдалечена хибридизация (Публикации 2, 7, 15, 16, 18, 28, 30, 40, 41, 42).

➤ **Използване на отдалечената хибридизация, тъканните култури и молекулните маркери за обогатяване на генетичното разнообразие по важни агрономически признаци чрез получаване на хибридни растения и тяхното характеризиране на фенотипно, цитологично и молекулно ниво.**

Получена е информация за възможностите за кръстосване на твърдата пшеница с голям брой отдалечени и родствени видове от родовете - *Aegilops*, *Triticum* и *Triticosecale*, както и за получаване на F₁-хибридни растения без или с прилагане на *in vitro* ембриоспасяване (Публикации 2, 17, 20, 23, 45, 56). При отдалечена хибридизация на твърда пшеница и памук, с цел преодоляване на постембрионалната несъвместимост е оптимизиран протокол за *in vitro* ембриоспасяване. При твърдата пшеница са получени голям брой хибридни растения от различни комбинации. Установен е вариант на хранителна среда, който е по-подходящ за доотглеждане на много малки и недоразвити зародиши (Публикации 6, 12, 17, 20, 23, 45, 56). При някои от F₁-хипридите са проведени цитологични изследвания по време на мейозиса и са открити сериозни нарушения в протичането на микроспорогенезиса, с което се обяснява частичната или пълна стерилност на хибридните растения от кръстосването на твърда пшеница с *Aegilops umbellulata* и *Aegilops cylindrica* (Публикации 17 и 20). Осъществени са изследвания, свързани с приложимостта на микросателитните маркери (SSR) за идентифициране на генетичен пренос от отдалечени видове на сѐм. *Gramineae* в

генома на твърдата пшеница. Направена е молекулярна и фенотипна оценка на бекросни линии пшеница, получени от междувидова хибридикация с видовете *Triticum carthlicum*, *Triticum dicoccoides*, *Triticum dicoccum*, *Triticum polonicum*, *Triticum macha*, *Triticum spelta*, *Triticum timopheevii*, *Aegilops tauschii* и *Triticale* (Публикации 21 и 23).

➤ **Селекционно-генетични изследвания за установяване наследяването на важни признаци и свойства за устойчивост на абиотични стресови въздействия при твърдата пшеница с цел създаване на селекционни стратегии за подобряването им.** Проучвания върху механизмите на толерантност към осмотичен стрес на фенотипно, генотипно и молекулно ниво.

В диалелни кръгоски е проучено наследяването на количествени признаци, свързани с устойчивостта на студ и суша. Установено е голямо и статистически достоверно влияние на комбинираното влияние на генотипа и средата върху унаследяването на изследваните признаци (Публикации 8, 13, 39). Проучено е влиянието на средата (нормална водообезпеченост и воден дефицит) върху наследяването, варирането и корелациите на важни полигенни признаци, свързани с растежа и продуктивността (Публикации 14, 16, 44, 47). Установена е наследяването и връзката между някои признаци, характеризиращи корена и продуктивността на класа при твърдата пшеница, което може да послужи при оптимизиране на отбора на сухоустойчиви и високо продуктивни генотипове (Публикация 29). Положено е началото на използване на цялостен подход, включващ комбинация от методи на различни нива – класически генетичен, морфо-физиологичен и молекулярен анализ за изучаване на механизмите на способността за осмотична регулация и сухоустойчивост при твърдата пшеница (Публикации 13, 16, 22, 34).

➤ **Установяване на разнообразието и взаимовръзките между агрономически и качествени показатели на зърното при твърдата пшеница с цел разработване на подходяща селекционна стратегия за подобряване на неговото качество.**

Направена е оценка на богат сортимент от селекционни линии и сортове твърда пшеница с различен еколого-географски произход по физични свойства на зърното, млевен потенциал, съдържание и качество на протеина и глутена, съдържание на жълти пигменти в зърното и гриса, цвета и кулинарното качество на тестените продукти. Установено е варирането и взаимовръзките между изучаваните признаци (Публикации 27, 32, 33, 50, 51). В международен опит с голям брой генотипове твърда пшеница от цял свят и с множество локации в Европа и в ИПК – гр. Чирпан е проучен потенциалът на различни индекси за едновременно подобряване на добива на зърно и съдържанието на протеин в твърдата пшеница. Оценена е тяхната генетична архитектура във връзка с бъдещото използване на генетични маркери за селекционно подобряване на двата признака (Публикация 35).

➤ **Считам, че особено интересни и перспективни са проведените проучвания, свързани с прилагането на биологичното земеделие (и биодинамичното) в селското стопанство, включително и на какво трябва да отговарят съвременните сортове и агротехнически мероприятия за неговото извършване.**

Направено е първото за страната проучване на: причините, налагащи иницирането на специализирани селекционни програми за създаване на нови сортове растения за нуждите на биологичното земеделие. Анализирани са

проблемите с дефинирането на сортовия модел, селекционните методи, подходящи за тази система на земеделие и финансирането на селекционните програми (Публикации 11 и 46). Направен е задълбочен анализ на състоянието на изследванията, проблемите и предизвикателствата, свързани с избора на житни видове и сортове, подходящи за биологично отглеждане и производство на семена в нашата страна (Публикация 54). Изследвана е пригодността на сортове твърда пшеница и памук за отглеждане при биологични условия. Установени са признаци, свързани и отговорни за получаване на по-високи добиви. Проучена е ефективността на някои биопродукти върху развитието, добива и качеството на твърдата пшеница и памука при биологично отглеждане. Направени са първоначални проучвания във връзка със създаването на специализирано поле за биодинамично земеделие (Публикации 24, 25, 26, 48, 49).

Кандидатът в конкурса – доц. д-р Божанова е формулирала следните *научно-приложни приноси*:

- Разработени са протоколи за ефективна регенерация в култура от незрели съцветия и за ембриоспасяване при твърда пшеница, както и за клонално микроразмножаване при маслодайна роза и шипка.

- Разработени са косвени физиологични методи за бърз скрининг на устойчиви на студ и суша селекционни материали от обикновена и твърда пшеница, памук, ечемик, ръж и лимец.

- Създаден е нов сорт твърда пшеница – Хеликс, отличаващ се с повишена продуктивност.

- По пътя на отдалечената хибридизация и беккрос метода са създадени голям брой селекционни линии твърда пшеница, чрез които е обогатено генетичното разнообразие по важни агрономически признаци - качество на зърното и устойчивост на биотични- и абиотични стресови въздействия.

- Идентифицирани са сортове твърда пшеница и памук с високи и стабилни добиви, подходящи за отглеждане при биологични условия.

Преценката дали приносите са лично дело на кандидата може да се направи на базата на следните факти: от общия брой представени публикации, доц. д-р Божанова има 5 самостоятелни (7,81 %). На 24 броя (37,50 %) е първи автор, на 23 броя (35,94 %) – е втори и на 12 броя (18,75 %) - е трети или четвърти автор.

От посочения статистически анализ става ясно, че в 45,31 % от общата продукция доц. Божанова е водещ автор което означава, че почти в половината от проведените изследвания, включени в научните трудове, са извършени по нейна идея или основно с нейното лично участие.

Публикуваните от доц. д-р Божанова резултати в общо 91 труда намират отзвук сред научната общност в нашата страна и в чужбина. За тях са забелязани 107 броя цитирания (65 в реферирани списания – 21 в чуждестранни, от които 13 с импакт фактор; 7 - в книги; 21 - в дисертации и 14 в сборници от национални и международни конференции).

Шестдесет и две са цитиранията на научните публикации, с които участва в настоящия конкурс.

Част от научната продукция е цитирана в следните международни списания с импакт фактор: Cereal Research Communications (IF 0,515); Genetic Resources and Crop Evolution (IF 1,294); Field Crops Research (IF 3,048) и Emir. J. Food Agric. (IF 0,494).

От научните разработки, с които участва в настоящия конкурс, най-много са цитирани статиите под **№ 46** (Божанова, В., Дечев, Д., 2009, Проблеми и

перспективи свързани с отглеждането на биологични житни. В сборник от Международна научна конференция, организирана от съюза на учените, 4-5.06 2009, Стара Загора); **№ 4** от списъка (Божанова, В., Дечев Д. и Ш. Янев., 2005, Толерантност към осмотичен стрес на генотипове твърда пшеница, Field Crops Studies, v.II, 37-44) и **№ 41** от списъка (Uhr Z, V Bojanova, B Hadjiivanova, 2007, Evaluation of Gramineae species to osmotic stress. In: International scientific conference, Plant Genetic Stocks - The basis of agriculture of today, Bulgaria, 2-3: 231-234).

За статията под № 46 са забелязани 8 цитирания, а № 4 и № 41 са цитирани по 5 пъти.

От общия брой цитирания само 11 са от чуждестранни автори.

Едновременно с активната преподавателска и ценна за практиката научно-изследователска дейност, доц. д-р Виолета Божанова развива и активна научно-организационна дейност. Участвала е общо в 26 научни проекта.

Тя участва като член на научните колективи в 3 проекта по международно сътрудничество със CIMMYT, ICARDA/ CIMMYT Joint Durum Trial "DFG-Alisa" на Университета в Хохенхайм – Германия, както и в 6 международни проекта с участници от различни държави. Била е ръководител на 1 и участник в 4 научни проекта към Фонд "Научни изследвания" на MOMH, както и ръководител на 1 и участник в 2 научни проекта, финансирани от Присъединителни, Структурни фондове и Оперативни програми. Участвала е като член на научните колективи в 3 целеви проекта, финансирани от Министерството на земеделието и храните. Била е ръководител на един и участник в 5 планови проекти, финансирани от Селскостопанска академия.

Това доказва, че кандидата в конкурса може успешно да се колаборира с изследователи от България или чужбина, успешно да ръководи или да работи като член на научни колективи при изпълнение на съвместни проекти или задачи от тях.

4. Оценка на личния принос на кандидата.

От анализа на публикациите и формулираните научни приноси на научните трудове на доц. д-р Божанова нямам никакво съмнение, че те са нейна лична заслуга.

5. Критични забележки и препоръки.

Бележки:

❖ Статия № 41 не е изписана еднакво в представения списък на публикациите и в списъка с цитиранията.

Препоръка:

❖ В бъдеще да публикува повече в чуждестранни списания;
❖ Да потърси нови тематики за проучване, които да представляват интерес за чуждестранните учени, с цел да засили цитиранията си от чуждестранни автори.

Направената бележка и препоръките не омаловажават научната стойност на представените за рецензиране научни трудове.

6. Лични впечатления

С кандидата в настоящия конкурс съм контактувала само по служебни въпроси. Нямам преки наблюдения от конкретната ѝ работа и осъществяването на

научните изследвания. Считам обаче, че тя е един изключително ерудиран, етичен, целеустремен и концентриран учен, което рефлектира в работата ѝ, както и в отношенията ѝ с другите колеги.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от доц. д-р Виолета Златева Божанова по конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“, отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за неговото прилагане и съответния Правилник на Селскостопанска академия.

Кандидатът в конкурса е представил достатъчен брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС „доктор“ и за получаване на научното звание „доцент“.

Много от изследванията на доц. Божанова имат практическо значение за селекцията и селското стопанство.

Доц. Божанова има и преподавателска работа, извършвана ежегодно като хоноруван преподавател по учебната дисциплина “Нови методи в производството на посевен и посадъчен материал” за специалност “Агрономство” в Тракийския университет. Педагогическата ѝ дейност се допълва и от обучението на 3 докторанти, от които един е защитил, един е отчислен с право на защита и един е зачислен в свободна докторантура.

Заемала е важни административни позиции в Института по полски култури – гр. Чирпан и Селскостопанска академия, с което е повишила имиджа на тези организации.

Научната и преподавателската квалификация на доц. д-р Божанова съответстват напълно на специфичните изисквания на Селскостопанска академия, приети във връзка с Правилника за приложение на ЗРАСРБ.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализа на тяхната значимост и съдържащите се в тях научни и научно-приложни приноси, намирам за основателно да дам своята цялостна **ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА**.

Позволявам си да препоръчам на членовете на почитаемото Научно жури също да гласуват положително, както и да предложи на неговия Председател да изготви положителен доклад до Научния съвет на Института по полски култури – гр. Чирпан и Института по земеделие – гр. Карнобат за избор на **доц. д-р Виолета Златева Божанова** на академичната длъжност „професор“ в Института по полски култури – гр. Чирпан, по област на висше образование: **6. Аграрни науки и ветеринарна медицина**; професионално направление: **6.1. Растениевъдство**; научна специалност: **“Селекция и семеипроизводство на културните растения” (шифър 04.01.05)**

Дата: 30.07.2018 г.
Гр. Пловдив

РЕЦЕНЗЕНТ:
(проф. дн. Д. Светлева)